

OPONENTSKÝ POSUDEK

diplomové práce **Bc. Kristýny Zbořilové**,

studentky III. ročníku oboru *Učitelství pro 2. st. ZŠ – dějepis* na PdF UHK,

Reforma roku 1968–1969 a její odraz v regionálním periodiku Budovatel

HÚ FF UHK, 2018, 75 s.

Diplomová práce Bc. Kristýny Zbořilové se věnuje obrazu reformy let 1968–69 v regionálním periodiku „Budovatel“. To přinášelo obyvatelstvu Chrudimka zprávy (mimo jiné) o aktuálním politickém vývoji.

Práci diplomantka rozdělila, mimo standardního úvodu a závěru, do pouhých dvou kapitol, které se týkají období a) od srpnové okupace do listopadového pléna ÚV, b) od listopadu 1968 do dubnového pléna 1969. Rozdělení listopadem 1968 je logické a diplomantka jej zdůvodňuje vcelku správně a logicky.

Méně logicky již působí vlastní název „Reforma roku 1968...“, když hned v úvodu naráží čtenář na sdělení, že v první polovici roku 1968 Budovatel nevycházel. Jaká pak tedy může být reflexe „reformy“, jejíž jeden z mnohých ukončujících mezníků se klade právě do srpna 1968? Úvod je vůbec problematickou částí. Na pár stranách se autorka pokouší shrnout kostru událostí, které zčásti v diplomové práci vůbec nejsou popisovány (60. léta, pád Novotného, samotná reforma, dokonce autoři Zvacího dopisu...) a stručně charakterizuje (snad v představě, že na takto krátkém prostoru lze podat nějakou profesionální charakteristiku) i posrpnový vývoj. Domnívám se, že jde o data a dějinné události, které jsou notoricky známé, není tedy třeba se jim věnovat v úvodu tímto až encyklopedickým způsobem – a pokud ano, byl bych raději, kdyby se text držel fenoménů, na které pak naváže vlastní text kapitol práce. Naopak některé části v úvodu zcela chybí. Seznam prostudované odborní literatury je minimální, naopak chybí jakákoli charakteristika metodologického uchopení (a metodologických textů pro takto specifický výzkumný úkol), jakkoli se autorka zřejmě domnívá, že i tyto části do úvodu vložila. Již samotná slibovaná „reflexe v tisku“ by potřebovala osvětlit a definovat: Jde o reflexi tematickou? Regionální? Chronologicko-událostní? Jazykovou a stylistickou? Co je tedy ta reflexe? O jakou metody/metody se zde jedná? Obával jsem se na začátku, po přečtení několika stran, že práce bude v podstatě bez koncepce, tj. že půjde jen k chronologickému vyjmenování a vycitování článků Budovatele, které se v daném regionu věnovaly posrpnovému vývoji. Naštěstí se tak nestalo, nicméně – nestačím to opakovat – je třeba celé téma na začátku vysvětlit, stanovit metody, položit hypotézy a výzkumně-vědecké otázky. Také bych ocenil nějakou analýzu periodika jako takového, tj. obsahů celých čísel, které se nemusely nutně týkat politických událostí po srpnu 1968, ale poukázaly by na to, s jakým pramenem vlastně autorka pracuje.

Dvě následující nosné kapitoly diplomové práce jsou zpracovány již na poněkud vyšší odborné úrovni. Ocenit můžeme citlivější chronologický i regionální přístup i vysvětlení některých lokálních specifíků. Stranou nejsou ponechány ani osobnosti a autoři (oceňuji především solidní spojení se „širší politikou“ v osobách V. Blažka a A. Kramera, s. 28–29). Za podnětné lze považovat i diplomantčinu snahu vidět správně údobí tzv. záchraný reformního programu (zde vhodně strukturovaný dle díla Československo roku 1968, především text M. Bárty – s. 36–37).

Až na s. 39 se setkáváme s hlubším uchopením zlomového období, tj. listopadovou rezolucí. Mám jistou pochybnost o tom, že do listopadu 1968 trvala „jednota uvnitř reformního křísla“ (*tamtéž*), nicméně se lze s autorčinou tezí ztotožnit a listopadové plénum považovat za zlom celého tématu, jak jsem již psal výše. Opět, jako v kapitole předcházející, volí autorka chronologické uspořádání po měsících, což může být pro čtenáře poněkud únavné, na straně druhé je třeba přiznat, že jde v podobných tématech o nejlepší systém, z něhož lze především dále vycházet. Mé obavy z hodnocení dubnového pléna v diplomové práci se nenaplnily – konce sledovaného období je pojednán dobře. Za nejčtivější část DP považuji závěr; takto nějak by mělo závěrečné shrnutí vypadat – je jasné, celkem stručné, nicméně jeho sumarizace je na potřebné úrovni s jasnou mírou objektivitu.

Celá práce tak graduje správným směrem, tj. kvalitativně vzhůru. Je škoda, že její druhá polovina je o tolik lepším odborným textem než polovina první. Domnívám se, že práce byla psána delší dobu a mezi jednotlivými textovými úseky byla tvůrčí časová prodleva, která se nedobře promítla do kvality textu. O technickém aparátu a vůbec celém technickém zpracování diplomové práce raději pomlčím; střídání citačních úzů (z nichž ani jeden neodpovídá jedinému povolenému úzu HIU FF UHK), nezkontrolovaná interpunkce v citacích pramenů, nevhodné neformální názvy (např. Varšavská pětka – bez uvozovek, které by se zde nabízely), to vše práci zbytečně dehonestuje.

Co mne vyloženě zklamalo, to je statistické uchopení obsahu periodika Budovatel. Domnívám se totiž, že ta by byla velmi zajímavá a vytvořila by i vhodné přílohy, doplnila závěrečné shrnutí. Diplomantka se sice pokouší o jakési součtové shrnutí v podobě grafů za každým měsícem, jemuž se věnuje, ale podle mého názoru nejde o kvalitní uplatnění metody historické statistiky – jde prostě o počet článků k těm a oněm tématům v daném měsíci. Stejně by posloužila krátká tabulka nebo dokonce jedna věta na závěr každé subkapitoly. Chybí zhodnocení jejich délky, autorství, umístění na stranách (pořadí důležitosti bylo v periodicích té doby dáno také umístěním textu v daném čísle), analýza pojmů a jmen v člancích napříč sledovaným obdobím, jazyková analýza etc., etc. Nebo alespoň jedna z těchto metod.

Máme-li tedy zhodnotit diplomovou práci Bc. Kristýny Zbořilové, nacházíme se v nesnadné situaci. Na straně jedné kvitujeme s povděkem, že se někdo začal věnovat tématu Chrudimska a Budovatele ve vzájemném kontextu, a to právě v období posrpnovém. To je jistě potřebné. I gradace textu tématu hovoří příznivě pro celou práci i její autorku. Ta jistě pochopila základní dějinné determinanty celého období. Nedokážeme se však ubránit pocitu, že text práce není jaksi „dotažen“ do potřebné verze. Domnívám se, že další rok práce na textu by autorce velmi pomohl.

Po zvážení všech hledisek konstatuji, že máme před sebou standardní diplomovou práci – nic méně, ale také nic více. Diplomantka pochopila základní techniky historické práce, má potřebný nadhled a vidí posrpnový vývoj objektivně, což je jistě pozitivní. „Budovatele“ četla s potřebnou mírou kritičnosti a dá se říci, že jako pramen i pečlivě. Na druhé straně podle mého názoru zcela rezignovala na vyšší odborné metodologické uchopení, které by práci pozvedlo – a to je opravdu škola. Celý text jen mírně kvalitativně přesahuje standardy bakalářské práce. Kromě toho – nemohu si dovolit tuto glosu nenapsat – vidím velkou zásluhu v celém textu především v osobě vedoucího práce, jehož odborné vedení dalo práci, o tom jsem přesvědčen, onen potřebný standard práce diplomové.

Po dlouhém rozvážení tedy **doporučuji**, aby Kristýna Zbořilová **předstoupila k obhajobě diplomové práce**. Pokud při vlastní obhajobě bude správně reagovat na níže položené otázky, **doporučuji hodnocení DP nejlépe známkou:**

V Děčíně dne 6. 5. 2018

PhDr. Bc. Tomáš Hradecký, Ph.D.
Tajemník HIU FF UHK

Otázky k obhajobě:

1. Z jakých částí se periodikum „Budovatel“ dále skládalo? Jak jej lze ohodnotit a charakterizovat celkově z hlediska obsahu?
2. Koho považujete v „Budovateli“ za kmenového autora (kmenové autory) článků v předlistopadovém a polistopadovém období? Proč? Jaký je podíl nepodepsaných textů? Kde byste dohledala jejich autory? Kolik článků bylo napsáno a podepsáno aktivními posrpnovými členy KSČ?
3. Jak podle Vás ovlivnila cenzura celkový obraz periodika v obou sledovaných údobích (do listopadu a od listopadu)?
4. Jaké osobnosti centrální politiky (vláda, parlament, ÚV...) mají největší četnost zastoupení v textech „Budovatele“ v dílčích údobích? Jsou takovéto osobnosti posrpnového vývoje, které v „Budovateli“ nejsou zmíněny vůbec?
5. Jak hodnotíte proměnu novinového literárního jazyka v době těsně posrpnové a před dubnovým plénem?